

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ХІМІКО-БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра органічної і біологічної хімії

Назва курсу <i>Нормативний/вибірковий</i>	ПП-01 Безпека життєдіяльності та основи охорони праці Модуль 2. Основи охорони праці <i>Нормативний</i>
Ступінь освіти	Бакалавр
Освітня програма	Професійна освіта. Комп'ютерні технології
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2021-2022/ VII семестр / IV курс
Викладач	Дюжикова Т.М.
Профайл викладача	http://hb.mdpu.org.ua/kafedra-organichnoyi-i-biologichnoyi-himiyi/dyuzhykova-tetyana-mykolayivna/
Контактний тел.	(0619)44-80-34
E-mail:	Dyuzhikova1970@gmail.com
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=3087
Консультації	Очні консультації: згідно графіку роботи кафедри органічної і біологічної хімії. Онлайн-консультації: через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б. Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» з циклу нормативних компонентів здобувачів вищої освіти за освітньою програмою «Професійна освіта. Комп'ютерні технології» передбачає формування у здобувачів поглиблених теоретичних знань з охорони праці.

В умовах зростання темпів промислового виробництва, економічного відновлення держави, впровадження і використання в освітніх і виробничих процесах різноманітних технічних засобів питання охорони праці стають дедалі актуальнішими. Необхідність підвищення рівня безпечних умов праці, навчання і виховання зумовлена особливою турботою про збереження життя й здоров'я підростаючого покоління та працюючих. Здобувачі закладів вищої освіти мають досконало орієнтуватися в загальних і окремих питаннях трудового законодавства й організації безпечної роботи.

Сутність вивчення модулю №2 «Основи охорони праці» полягає у набутті здобувачами основними поняттями про охорону праці та її складові частини: основи трудового законодавства; організацію безпечної роботи в закладах, на підприємствах і в установах; правила безпеки і гігієну праці та навчання; пожежну безпеку.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Основна мета засвоєння курсу полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти знань, умінь і компетенцій для здійснення ефективної професійної діяльності, формування відповідальності за особисту і колективну безпеку, усвідомлення необхідного виконання заходів безпеки, оволодіння навичками безпечної роботи.

Завдання курсу передбачають ознайомлення здобувачами умовами прийняття на роботу і звільнення відповідно до трудового законодавства, види відповідальності за порушення законодавства з охорони праці, вивчення форм і методів організації безпечного навчання і праці в закладах освіти та безпечної праці на підприємствах, установах і в організаціях.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Загальні компетентності

ЗК 8. Здатність бути критичним і самокритичним, приймати обґрунтовані рішення, виявляти ініціативність і творчий підхід.

ЗК 10. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Спеціальні (фахові) компетентності

ФК 7. Здатність здійснювати професійну діяльність з дотриманням вимог законодавства, стандартів освіти, професійних стандартів, нормативної документації навчальних закладів.

ФК 13. Здатність ідентифікувати небезпечні чинники природного та техногенного середовищ, оцінювати безпеку технологічних процесів і обладнання, ефективно виконувати функції з охорони праці на робочому місці, вживати заходів щодо усунення причин нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 5. Здійснення професійної комунікації, розуміння співрозмовників, психологічний вплив у процесі комунікації, адекватне розуміння вербальних і невербальних комунікативних сигналів, здатність долати комунікативні бар'єри.

ПРН 7. Знання системи загальних норм моральної поведінки людини та групи людей, етичних принципів, розуміння професійної моралі.

ПРН 8. Знання теоретичних положень педагогіки та психології професійної освіти, вимог освітнього законодавства, стандартів освіти, професійних стандартів, нормативної документації навчальних закладів.

ПРН 16. Уміння впроваджувати ефективні методи організації праці відповідно до вимог екологічної безпеки, безпеки життєдіяльності та охорони і гігієни праці.

5. ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	Загальна кількість	Лекції	Практичні/ лабораторні заняття	Самостійна робота
Кількість годин	45 годин	8 годин	8 годин	29 годин

6. ПОЛІТИКА

Політика навчання через дослідження:

➤ Курс є складовою освітньо-професійної програми, тому усі його складові розглядаються у контексті відповідності наукових інтересів бакалаврів.

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;
- Вчасно та самостійно виконувати контрольні-модульні завдання.
- Дотримуватись Кодексу академічної доброчесності, прийнятого у МДПУ імені Богдана

Хмельницького <https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/Kodeks-akadem-dobrochesnosti-2020.pdf> та Положення про Академічну доброчесність <https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/akademichna-dobrochesnist-2020.pdf>. Здобувачі освіти мають самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та періодичного контролю, самостійні завдання, посилаючись на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право.

Політика щодо дедлайнів та перекладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перекладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Поточний контроль: усне опитування в ході лекцій та практичних занять, перевірка завдань (у тому числі самостійної роботи), оцінювання правильності вирішення тестових та практичних завдань на практичних заняттях.

7. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

7.1 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
Блок 2. Основи охорони праці						
11	Тема 1. Правові й організаційні питання з охорони праці.	Лекція (2 год.), практична робота (2 год.), самостійна робота (7 год.)	Основна: 1-4, Додаткова 1-3	індивідуальні форми контролю	5	впродовж сьомого навчального семестру (другий періодичний контроль)
11	Тема 2. Держнагляд та громадський контроль за станом охорони праці.	Лекція (2 год.), практична робота (2 год.), самостійна робота (7 год.)	Основна: 1-4, Додаткова 1-3	індивідуальні форми контролю	5	впродовж сьомого навчального семестру (другий періодичний контроль)
12	Тема 3. Організація роботи з охорони праці в закладах освіти і на підприємствах.	Лекція (2 год.), практична робота (2 год.), самостійна робота (8 год.)	Основна: 1-4, Додаткова 1-3	індивідуальні форми контролю	5	впродовж сьомого навчального семестру (другий періодичний контроль)
12	Тема 4. Пропаганда безпечних методів роботи і навчання.	Лекція (2 год.), практична робота (2 год.), самостійна робота (8 год.)	Основна: 1-4, Додаткова 1-3	індивідуальні форми контролю	5	впродовж сьомого навчального семестру (другий періодичний контроль)

7.2. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Теми лекцій та питання, що вивчаються
Тема 1. Правові й організаційні питання з охорони праці. <i>1. Вступ. Загальні питання з охорони праці.</i>

<p>2. Основи трудового законодавства.</p> <p>3. Правова форма праці.</p>
<p>Тема 2. Держнагляд та громадський контроль за станом охорони праці.</p> <p>1. Держнагляд і громадський контроль.</p> <p>2. Система стандартів безпеки праці.</p> <p>3. Види відповідальності за порушення трудового законодавства.</p>
<p>Тема 3. Організація роботи з охорони праці в закладах освіти і на підприємствах.</p> <p>1. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації.</p> <p>2. Служба охорони праці підприємства. Статус і підпорядкованість. Основні завдання, функції служби охорони праці.</p> <p>3. Обов'язки керівника закладу, підприємства з організації роботи з охорони праці.</p>
<p>Тема 4. Пропаганда безпечних методів роботи і навчання.</p> <p>1. Мета пропаганди безпечної роботи і навчання.</p> <p>2. Навчання з питань охорони праці працівників і відповідальних осіб.</p> <p>3. Види інструктажів. Порядок проведення.</p> <p>4. Порядок розслідування нещасних випадків.</p>

7.3. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Теми практичних занять та питання, що вивчаються
<p>Тема: Правові й організаційні питання з охорони праці.</p> <p>1. Тестові завдання з лекції.</p> <p>2. Складання трудового договору</p> <p>3. Складання посадової інструкції.</p>
<p>Тема: Держнагляд та громадський контроль за станом охорони праці.</p> <p>1. Тестові завдання з лекції.</p> <p>2. Складання схеми Держнагляду і громадського контролю в закладах і на підприємствах.</p>
<p>Тема: Організація роботи з охорони праці в закладах освіти і на підприємствах.</p> <p>1. Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць. 2. Карта умов праці.</p> <p>3. Кабінети промислової безпеки та охорони праці, основні завдання та напрямки роботи кабінетів.</p>
<p>Тема: Пропаганда безпечних методів роботи і навчання.</p> <p>1. Складання програм інструктажів з охорони праці.</p> <p>2. Ведення журналів реєстрації інструктажів.</p> <p>3. Методи профілактики дитячого і виробничого травматизму і професійних захворювань працівників.</p>

7.4 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання
Тема: Правові й організаційні питання з охорони праці.
Тема: Держнагляд та громадський контроль за станом охорони праці.
Тема: Організація роботи з охорони праці в закладах освіти і на підприємствах
Тема: Пропаганда безпечних методів роботи і навчання.

8. ФОРМИ КОНТРОЛЮ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» (протокол №5 від 24.10.2019) <https://drive.google.com/file/d/1BDRNtAJupqmHkldtICJTkvL-LNTIjWRX/view>.

Поточний контроль, відповідь на практичному занятті, реферат, есе, презентація, самостійні контрольні роботи, підсумкове тестування

Методи навчання. Студентсько-центроване навчання. Професійно-орієнтоване навчання, індивідуально-творчий підхід. Очний (*offline*) у вигляді лекційних та семінарських занять. Змішаний (*blended*) через систему Центру освітніх дистанційних технологій МДПУ імені Б.Хмельницького, Zoom, Інтернет. Усі складові курсу розглядаються у контексті відповідності наукових інтересів бакалаврів. Методи: Лекції-дискусії, інтерактивна лекція, семінар-дискусія.

9. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Контроль за видами діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом поточного оцінювання знань (під час семінарських занять), контролю виконання завдань самостійної роботи (есе, презентації, творчі проекти), періодичного контролю періодична контрольна робота. За результатами суми двох періодичних модулів виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

Загальна система оцінювання курсу

За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролі (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок (X_{cp}) за діяльність здобувача на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки (X_{cp}) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{cp}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності здобувача на всіх заняттях $X_{cp} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).

Здобувач вищої освіти має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки.

Підсумковим контролем є залік.

Здобувач зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення здобувача до підсумкового контролю.

Критерії оцінювання поточного контролю на практичних заняттях (усне, письмове опитування):

«5» – здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

«4» – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

«3» – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.

«2» – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здійснюється за накопичувальною системою. Максимальна кількість балів за Модуль 2 – 50 балів, а саме:

20 балів – поточний контроль на практичних заняттях;

30 балів – письмовий модуль (II контрольна точка).

Питання для самостійного вивчення окремо не оцінюються, а входять до тестових завдань, які виконують студенти на практичному занятті після кожної лекції.

Наприкінці вивчення освітнього компоненту «Безпека життєдіяльності (Модуль 1) та Основи охорони праці (Модуль 2)», студентові виставляється диференційований залік, який складається з суми 2-х модулів, кожен з яких по 50 балів. Загальна сума за дисципліну – 100 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку

90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

Основні законодавчі та нормативно-правові акти:

1. Закон України «Про охорону праці».
2. Кодекс законів про працю України.
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
4. Закон України «Про пожежну безпеку».
5. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
6. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
7. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007р. №877 зі змінами від 03.07.2019р.
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019р. № 337 «ПОРЯДОК розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві».
9. Наказ МОНУ від 22.11.2017р. №1514 «Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах, установах, організаціях, підприємствах, що належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України»
10. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнагляддохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9 зі змінами: Наказ Мінсоцполітики від 30.03.2017р. №526.
11. НПАОП 0.00-4.35-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнагляддохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.

Основна література:

1. Основи охорони праці: підручник. [Ткачук К.Н., Халімовський М.О., Зацарний В.В., Зеркалов Д.В. та ін]. – К.: Основа, 2011. – 474 с. 2.2 Ткачук К. Н., Зацарний В. В., Каштанов С.Ф. та ін.
2. Основи охорони праці: підручник / М.С. Одарченко, А.М. Одарченко, В.І. Степанов, Я.М. Черненко. – Х.: Стиль-Издат, 2017. – 334с.
3. Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
4. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
5. Охорона праці: навч. посіб. / З.М. Яремко, С.В. Тимошук, О.І. Третьак, Р.М. Ковтун; за ред. проф. З.М. Яремка. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 374 с.
6. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І.П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2009. – 540 с.

Допоміжна:

1. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: “Тріада плюс”, 2010. – 648 с.
2. Управління охороною праці: Навчальний посібник. – Луцьк: 2012. – 287 с. 2.6 Ткачук К.Н., Єсипенко А.С., Филипчук В.Л., Полукаров О.І. та ін.
3. Охорона праці (практикум): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: «Тріада плюс», 2011 – 436 с.
4. Лабораторний практикум з курсу «Основи охорони праці»/ В. В. Березуцький, Т. С. Бондаренко, Л. А. Васьковець та ін.; За ред. В. В. Березуцького. — Х.: Факт, 2005. — 348 с.

Інформаційні ресурси:

1. <http://dsp.gov.ua> - Офіційний сайт Держпраці України.
2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
3. <https://www.dsns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
4. <http://www.fssu.gov.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування України.
5. <http://rada.gov.ua> - Офіційний сайт Верховної Ради України.
6. <http://www.kmu.gov.ua> - Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.